

بسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی "طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی و آموزش دوگانه"

اسفند ۱۴۰۰

(موضوع مصوبه جلسات مورخ ۹۵/۱۱/۵ و ۹۶/۱۲/۱۲ شورای عالی اشتغال)

مقدمه

به منظور اجرایی نمودن بند (۲) سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، تصویب‌نامه سی و ششمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی (۱۳۹۶/۲/۱۸) در ارتباط با برنامه اشتغال فراگیر و مصوبه جلسه هفتاد و ششم شورای عالی اشتغال (۱۳۹۶/۱۲/۱۲)، نسخه اصلاح شده دستورالعمل اجرایی "طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی و آموزش دوگانه" به شرح زیر تصویب و ابلاغ می‌گردد. رویکرد این دستورالعمل ایجاد بسترهای لازم برای اشتغال مولد و پایدار، توسعه و تنوع بخشی به الگوهای آموزشی و همچنین استمرار و تثبیت فرصت‌های اشتغال موجود و مورد نیاز جامعه با استفاده از ظرفیت‌های آموزشی موجود در محیط‌های کارگاهی بخش‌های تعاونی، خصوصی و عمومی غیردولتی (صرفاً کارگاه‌های وابسته به سازمان‌های نیروهای مسلح) می‌باشد.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات

۱-۱- **مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی:** یکی از روش‌های آموزش فنی و حرفه‌ای است که طی آن دانش، مهارت و شایستگی‌های مورد نیاز از استادکار به مهارت‌آموز، همزمان با فرآیند تولید محصول و ارائه خدمات منتقل می‌گردد.

۲-۱- **سازمان:** سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

۳-۱- **اداره کل:** ادارات کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان

۴-۱- **اداره کار:** ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

۵-۱- **مرکز:** مراکز آموزشی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

۶-۱- **سازمان‌های نیروهای مسلح:** کلیه سازمان‌های نظامی و انتظامی زیرمجموعه ستاد کل نیروهای مسلح (آجا، سپاه، دفاع و ناجا)

۷-۱- **دستگاه اجرایی:** کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات دولتی یا نهادهای عمومی غیردولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که مجوز فعالیت در بخش‌های خصوصی یا تعاونی را صادر می‌نمایند.

۸-۱- **مهارت‌آموز:** فردی که مطابق بخش ابتدایی بند (ب) و بخش انتهایی تبصره (۱) ذیل ماده (۱۱۲) قانون کار شاغل نیست و با معرفی مرکز و یا راساً به واحد پذیرنده مراجعه می‌نماید و به منظور کسب مهارت در یک

حرفه یا رشته شغلی مجاز با رضایت و اختیار خود (در مورد اشخاص زیر ۱۸ سال با اطلاع و رضایت کتبی ولی) و مطابق مقررات آموزشی سازمان در واحدهای پذیرنده براساس این دستورالعمل مبادرت به مهارت‌آموزی می‌نماید.

۹-۱- **واحد متقاضی (بنگاه متقاضی):** به بنگاه اقتصادی متعلق به یکی از بخش‌های دولتی، خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی دارای مجوز فعالیت از دستگاه اجرایی ذیربط، اتاق اصناف و کدکارگاهی از سازمان تامین اجتماعی و یا کارگاه متعلق به یکی از سازمان‌های نیروهای مسلح اطلاق می‌شود که متقاضی دریافت مجوز مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی یا دوگانه از سازمان می‌باشد.

۱۰-۱- **واحد پذیرنده:** واحد متقاضی است که پس از طی مراحل قانونی موفق به اخذ مجوز مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی و آموزش دوگانه از سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور گردیده، که این مجوز دارای کد QR بوده و واحد می‌تواند نسبت به پذیرش مهارت‌آموز اقدام نماید.

۱۱-۱- **مربی (استادکاریار):** احدی از مربیان سازمان است (رسمی، پیمانی، حق‌التدریس و...) که از سوی مرکز آموزشی بعنوان مربی به واحد پذیرنده معرفی می‌شود؛ تا ضمن نظارت بر فرآیند آموزش نسبت به انتقال دانش مرتبط به مهارت‌آموز اقدام نماید.

۱۲-۱- **مرکز معین شهرستان:** یکی از مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی تحت پوشش اداره کل و مستقر در شهرستان محل فعالیت واحد پذیرنده بوده که مسئولیت هماهنگی، همکاری و نظارت بر عملکرد سایر مراکز آن شهرستان را دارد.

۱۳-۱- **فرصت آموزشی:** به یکی از مجموعه مشاغل موجود در واحد پذیرنده گفته می‌شود که واحد پذیرنده، آمادگی و تقاضای خود را برای آموزش مهارت‌آموز در آن، اعلام نموده و مهارت‌آموز پس از طی دوره مهارت-آموزی امکان اشتغال (در صورت تمایل واحد پذیرنده) در آن جایگاه را دارا می‌باشد. بدیهی است هر واحد پذیرنده می‌تواند از یک تا چند فرصت آموزشی برخوردار باشد.

۱۴-۱- **متصدی فرصت آموزشی (استادکار):** فردی که در واحد پذیرنده شاغل بوده و دارای توانایی انتقال مهارت‌های حرفه‌ای مرتبط با حرفه یا شغل مورد تصدی خود به مهارت‌آموز می‌باشد.

۱۵-۱- **آموزش دوگانه:** روش آموزشی دوجانبه است که محتوای آموزش‌های تئوری و بخشی از آموزش‌های عملی در مراکز و قسمت عمده‌ای از فعالیت‌های عملی در بنگاه‌های اقتصادی آموخته و کامل می‌گردد.

۱۶-۱- **گواهی حضور:** تاییدی است که از سوی مرکز آموزش برای شرکت‌کنندگانی که تا پایان دوره آموزشی حضور داشته‌اند، صادر می‌شود. این دسته از افراد در صورت نیاز به گواهینامه یا تاییدیه مهارت، باید برابر ضوابط سازمان در آزمون پایان دوره شرکت نمایند.

ماده ۲- اهداف

افزایش اشتغال پذیری نیروی کار از طریق:

- ۱-۲- آشنایی با محیط کسب و کار، کسب تجربه و آماده سازی و ایجاد خودباوری در مهارت آموز برای ورود به عرصه اشتغال و کارآفرینی.
- ۲-۲- توسعه رشته های آموزشی مورد نیاز بدون سرمایه گذاری جدید در مراکز دولتی و با استفاده از ظرفیت بنگاه های اقتصادی و حفظ و پایداری مشاغل سنتی و بومی.
- ۳-۲- کمک به بنگاه های اقتصادی فعال به منظور شناسایی و جذب نیروی کار ماهر مستعد و توانمند.
- ۴-۲- کاهش هزینه های تولید و خدمات از طریق جذب و بکارگیری نیروهای مهارت آموخته و استفاده از ظرفیت و توان آموزشی عملی در محیط کار واقعی بنگاه های اقتصادی.
- تبصره ۱: جزئیات اجرای دوره مهارت آموزی در چارچوب قرارداد فی مابین واحد پذیرنده و مهارت آموز تبیین شده است.

ماده ۳- شرایط مهارت آموز

- ۱-۳- سن مهارت آموز حداقل ۱۵ سال تمام باشد.
- ۲-۳- تابعیت ایرانی داشته باشد.
- ۳-۳- شرایط و توانایی لازم متناسب با استاندارد آموزشی متناظر را داشته باشد.

ماده ۴- شرایط بنگاه متقاضی

- ۴-۱- برخورداری از مجوز فعالیت از دستگاه اجرایی (کارگاه های صنعتی) و یا اطاق اصناف (واحدهای صنفی) ذیربط.
- ۴-۲- برخورداری از حداقل شرایط حفاظتی و ایمنی لازم.
- تبصره ۱: ملاک برخورداری بنگاه متقاضی از حداقل شرایط حفاظتی و ایمنی لازم، تأیید اداره کار در فرایند صدور مجوز مهارت آموزی می باشد.
- تبصره ۲: کارگاه های زیرمجموعه سازمان های نیروهای مسلح با ارائه معرفی نامه رسمی از سازمان متبوع خود از شرایط مذکور در بند (۱) این ماده مستثنی می باشند.
- تبصره ۳: مرکز ضمن بررسی شرایط بنگاه های متقاضی در صورت تایید و صدور مجوز واحد پذیرنده نسبت به پیش بینی کد QR اقدام خواهد نمود، تا آخرین اطلاعات، نحوه همکاری، تعداد و مشخصات مهارت آموزان طرح، در دسترس ناظرین اداره کار و تامین اجتماعی قرار گیرد.

تبصره ۴ صدور مجوز واحد پذیرنده برای واحدهای تولیدی و خدماتی مستقر در زندان‌ها و پادگان‌هایی که اقدام به فعالیت تولیدی و اقتصادی می‌نماید تحت شرایطی که از سوی سازمان در دستورالعمل نحوه صدور مجوز آموزش مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی ابلاغ شده، بلامانع می‌باشد.

ماده ۵- شرایط حاکم بر دوره‌های مهارت‌آموزی

۱-۵- طول دوره مهارت‌آموزی حداقل ۲۵ روز کاری برای هر مهارت‌آموز متناسب با ساعت استانداردهای آموزشی و به ازاء هر ۴ ساعت یک روز کاری تعیین می‌شود.

۲-۵- طول دوره مهارت‌آموزی، حداکثر ۲ برابر ساعت آموزشی استاندارد متناظر سازمان و سقف آن ۱۸ ماه باشد، همچنین مدت زمان آموزش در هر دوره نباید کمتر از ۱۰۰ ساعت باشد.

تبصره: برنامه‌ریزی مهارت‌آموزی به نحوی تعیین می‌شود که مهارت‌آموز هر روز حداقل ۴ و حداکثر ۸ ساعت (در حد فاصل ساعات ۶ صبح تا ۲۰ عصر) از آموزش عملی بهره‌مند شود.

۳-۵- طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی و آموزش دوگانه، یک دوره آموزش عملی و کاربردی است و هیچگونه حقی برای مهارت‌آموز و تعهدی برای واحد پذیرنده در راستای جذب و استخدام موقت یا دائمی مهارت‌آموز و شمولیت قوانین کار و تأمین اجتماعی برای وی ایجاد نمی‌کند.

تبصره: طرفین قرارداد آموزشی حق مطالبه هیچگونه وجهی بابت اجرای دوره آموزشی را ندارند.

۴-۵- ارائه آموزش عملی از سوی واحد پذیرنده به مهارت‌آموز در قالب قرارداد آموزشی پیوست این دستورالعمل اجرایی می‌شود.

۵-۵- تعداد مهارت‌آموز (ظرفیت آموزشی) در واحدهای پذیرنده دایر و دارای لیست بیمه و بازرسی سازمان تأمین اجتماعی، بر اساس بیشترین تعداد بیمه‌شدگان در ۱۲ ماه گذشته طبق صورت دستمزد و حقوق ارسالی توسط کارفرما به سازمان تأمین اجتماعی، توسط رئیس مرکز تعیین می‌شود.

۵-۶- تعداد مهارت‌آموز مجاز برای هر واحد مشمول جهت کارگاه‌های فاقد کارگر و جدیدالتأسیس به شرط وجود امکانات، تجهیزات، فضا و ایمنی کافی حداکثر ۵ نفر بنا به تشخیص مراکز آموزشی می‌باشد.

تبصره ۱: پرداخت وجه از سوی واحد پذیرنده بعنوان (شاگردانه) در صورت رضایت از عملکرد بلامانع بوده و بعنوان دستمزد تلقی نمی‌گردد.

تبصره ۲: در صورت فراهم بودن شرایط و با نظر واحد پذیرنده، تعداد مهارت‌آموز تا ۱۵ نفر برای بنگاه‌های بزرگ بنا به تشخیص رئیس مرکز امکان پذیر خواهد بود.

۵-۶- پذیرش مهارت‌آموزانی که دارای سابقه پرداخت بیمه در همان واحد صنفی یا صنعتی در گذشته بوده‌اند، بعنوان مهارت‌آموز محیط کار واقعی ممنوع می‌باشد.

۵-۷- در صورت عدم بازدهی قابل قبول واحد پذیرنده در ارائه خدمات آموزشی در هر فرصت آموزشی و یا عدم رعایت شرایط قرارداد آموزشی از سوی واحد پذیرنده، اداره کل می‌تواند به استناد بند الف ماده (۶) این دستورالعمل، نسبت به لغو مجوز مهارت‌آموزی واحد پذیرنده بطور کل و یا در یک فرصت آموزشی خاص، اقدام نمایند. در این حالت، مهارت‌آموز به دیگر واحدهای پذیرنده مشابه معرفی خواهد شد.

۵-۸- مهارت‌آموزان در طی دوره مهارت‌آموزی توسط سازمان، تحت پوشش بیمه مسئولیت مدنی قرار خواهند گرفت. ۵-۹- اداره کل موظف است برای کلیه مهارت‌آموزان در پایان دوره مهارت‌آموزی گواهی حضور در دوره صادر نماید. همچنین در صورت درخواست مهارت‌آموز، باید مطابق با ضوابط مربوطه نسبت به برگزاری آزمون (پایان دوره یا ادواری) با بهره‌گیری از همکاری‌های تخصصی واحدهای پذیرنده (در صورت لزوم) و صدور گواهینامه یا تأییدیه مهارت برای قبول شدگان اقدام نماید.

۵-۱۰- واحد پذیرنده مکلف است پس از دریافت مجوز مهارت‌آموزی در محیط کار و کد QR، آن را معرض رویت مهارت‌آموزان، ناظرین طرح و بازرسین اداره تامین اجتماعی، قرار دهد. کد QR حاوی اطلاعاتی مشتمل بر اصالت مجوز واحد پذیرنده، موضوع فعالیت آموزشی و مشخصات مهارت‌آموزان می‌باشد. ۵-۱۱- مرجع رسیدگی به اختلافات احتمالی آموزشی بین مهارت‌آموز و واحد پذیرنده، مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای شهرستان مربوطه می‌باشد.

ماده ۶- نظارت

۶-۱- اداره کار به نمایندگی از شورای مهارت استان مسئول نظارت عالیه بر این طرح را بعهده دارد. مدیرکل گزارشات واصله از ادارات کار را هر سه ماه یکبار به شورای مهارت استان ارایه می‌نماید. ادارات کار استان و شهرستان مسئولیت نظارت بر ابعاد اداری و حقوقی طرح نظیر؛ شرایط ایمنی و بهداشت محیط کار، رعایت حقوق فردی مهارت‌آموز و واحد پذیرنده و... را بعهده دارد.

تبصره: نظارت بر حسن اجرای طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی بعهده مرکز می‌باشد.

۶-۲- مرکز ضمن اعزام مربیان مرتبط و یا کارشناسان آموزشی، بر ابعاد آموزشی طرح نظیر؛ محتوا و استانداردهای آموزشی، طول دوره، نحوه انتقال مطالب آموزشی تئوری و عملی و... نظارت می‌نماید. مربیان و یا کارشناسان آموزشی گزارشات نظارتی را برای اقدامات بعدی و بهره‌برداری در اختیار مرکز قرار می‌دهند.

ماده ۷- وظایف واحدهای پذیرنده

۷-۱- همکاری با نمایندگان و ناظرین اعزامی از سوی دستگاه‌های مربوطه.

۷-۲- حفظ و صیانت از کرامت انسانی مهارت‌آموزان.

۷-۳- تامین تجهیزات، ابزارآلات، مواد مصرفی و ... مورد نیاز آموزش.

۷-۴- انتقال تجارب، مهارت و دانش مربوط به شغل به مهارت‌آموزان.

۷-۵- رعایت نکات ایمنی فردی و کارگاهی.

۷-۶- همکاری با آزمونگران سازمان در برگزاری آزمون‌ها.

ماده ۸-فسخ قرارداد: در موارد زیر قرارداد آموزشی بین مهارت‌آموز و واحد پذیرنده فسخ می‌شود:

۸-۱- غیبت غیرموجه مهارت‌آموز در واحد پذیرنده بیش از ۱۰٪ دوره آموزشی.

۸-۲- تعطیلی بیش از یک ماه یا تعطیلی دائم واحد پذیرنده.

۸-۳- اعلام کتبی واحد پذیرنده مبنی بر قطع همکاری آموزشی با مهارت‌آموز.

۸-۴- انصراف کتبی مهارت‌آموز از ادامه شرکت در دوره.

۸-۵- عدم رعایت مقررات انضباطی و آموزشی واحد پذیرنده توسط مهارت‌آموز.

۸-۶- لغو مجوز آموزشی واحد پذیرنده، فوت یا از کار افتادگی مهارت‌آموز.

ماده ۹- ارکان اجرایی

در راستای راهبری، هدایت و نظارت بر اجرای طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی در هر استان، شورایی متشکل از اعضاء زیر با عنوان «شورای مهارت استان» تشکیل می‌شود:

۹-۱- معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار (رئیس شورا)

۹-۲- مدیر کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان (دبیر شورا)

۹-۳- مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان (ناظر استانی)

۹-۴- رئیس اتاق اصناف استان

۹-۵- رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان

۹-۶- مدیرکل تامین اجتماعی استان

۹-۷- رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان

۹-۸- نماینده سازمان‌های نیروهای مسلح در استان (مسئول قرارگاه مهارت‌آموزی استان)

۹-۹- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان

ماده ۱۰- حیطه اختیارات و مسئولیت‌های «شورای مهارت استان»

۱۰-۱- تعیین اولویت‌های اجرایی طرح در استان.

۱۰-۲- تعیین حمایت‌ها و سیاست‌های تشویقی قابل اجراء برای واحدهای پذیرنده و مهارت‌آموزان، نظیر؛ اعطای نشان مهارت سالیانه به واحدهای پذیرنده برتر، ارزش‌گذاری به کیفیت همکاری واحدهای پذیرنده در طرح‌های رتبه‌بندی و اعطای تسهیلات بانکی کم بهره.

۱۰-۳- پیشنهاد تعهدات سالانه آموزشی استان جهت ارائه به سازمان.

۱۰-۴- تعیین و بررسی نقش هر یک از دستگاه‌های اجرایی استان در خصوص اجرای بهینه طرح.

۱۰-۵- رفع موانع احتمالی در نحوه اجرای طرح.

۱۰-۶- اطلاع‌رسانی و معرفی دقیق طرح در سطح استان.

۱۰-۷- نظارت بر اجرای صحیح دستورالعمل.

۱۰-۸- ارائه صورتجلسات و گزارش‌های لازم به استاندار، رئیس سازمان و معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

ماده ۱۱- منابع مالی مورد نیاز برای اجرای وظایف پیش‌بینی شده (بررسی و صدور مجوز، تهیه و تدوین استانداردهای آموزشی مورد نیاز، نظارت بر دوره‌های در حال اجرا، برگزاری آزمون‌های پایان دوره و نهایتاً بیمه مسئولیت مدنی مهارت‌آموزان و نظایر آن)، همه ساله براساس بودجه سنواتی و تنظیم موافقتنامه بین سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور تأمین خواهد شد.

ماده ۱۲- مسئولیت نظارت عملیاتی بر فرآیند اجرای این طرح بر عهده سازمان و واحدهای استانی / شهرستانی آن و مسئولیت هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل، بر عهده واحدهای استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌باشد.

ماده ۱۳- سایر موارد

۱۳-۱- واحد پذیرنده موظف است، شرایط لازم جهت ارائه مطالب تئوری دوره را بنا به تشخیص مربی مربوطه فراهم نماید.

۱۳-۲- حق‌التدریس مربی (استادکاریار) مربوطه برای مربیان رسمی و پیمانی در خارج از ساعات موظفی و مربیان غیررسمی در ساعات موظفی به ازاء تحت پوشش قرارداد دو واحد پذیرنده، برابر تعرفه‌های مصوب سازمان قابل پرداخت خواهد بود.

۱۳-۳- مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی در صورت پرداخت حق‌التدریس به استادکاریار، جزء آموزش‌های مشارکتی نوع دوم و در غیر این صورت مشارکتی نوع یک تلقی و ثبت می‌گردد.

۱۳-۴- صدور مجوز واحد پذیرنده برای اماکن آموزشی از جمله آموزشگاه‌های آزاد، مراکز آموزشی پادگان و زندان و مراکز دانشگاهی و مراکزی که اساساً ماهیت بنگاه اقتصادی (تولیدی و خدماتی) را ندارد، ممنوع می‌باشد.

ماده ۱۴- دستورالعمل نحوه صدور مجوز مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی ظرف ۵ روز کاری پس از ابلاغ این دستورالعمل از سوی سازمان تدوین و ادارات کل و مراکز آموزشی، ابلاغ خواهد شد.

این دستورالعمل در ۱۴ ماده و ۱۰ تبصره از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد و کلیه دستورالعمل‌های قبلی مرتبط با طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی پس از ابلاغ این طرح ملغی می‌گردد.